

укупно 4 слике, 56 табела и 37 графикана. Докторска дисертација садржи сажетак на српском и енглеском језику, биографију кандидата, податке о комисији, прилоге и списак скраћеница коришћених у тексту.

II) ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

У **уводу** је дат опис опсервационих студија, студије случај-контрола и кохортних студија, које се најчешће користе за процену повезаности изложености и исхода. Детаљно су описане предности и недостаци студија као и мере повезаности из оба студијска дизајна (однос шансе и релативни ризик) које квантификују одеђену повезаност. Дефинисан је појам, систематског прегледа и мета-анализе, као и мета-аналитичких техника за обједињавање резултата. Дат је досадашњи преглед литературе о коришћењу мера повезаности, рачунању и начину тумачења од стране истраживача као и о њиховом значају који имају за доношење одлука у здравственом систему. Прегледом литературе јасно су уочени проблеми и недостаци који су јако битни за разумевање мера повезаности од стране клиничара, здравствених радника у области јавног здравља и истраживача из области медицинских наука.

Циљеви рада су прецизно дефинисани. Постављена су два основна циља истраживања и то: испитивање слагање оцена повезаности фактора ризика и исхода у студијама случај-контрола и кохортним студијама и процена ваљаности примене метода за оцену повезаности фактора ризика и исхода у студијама случај-контрола и кохортним студијама.

У поглављу **Материјал и метод истраживања** детаљно су објашњени сви спроведени истраживачки поступци прикупљања и прегледа литературе, начини обједињавања података и анализе које су коришћени за добијање одговора на постављене циљеве. Постављени циљеви овог истраживања су реализовани систематским прегледом литературе којим су обухваћене мета-анализе опсервационих студија (студије случај-контрола и кохортне студије). Прва фаза је обухватила претраживање базе података *MEDLINE* и идентификацију релевантних студија. У другој фази су селектоване све литературне јединице које су задовољиле

укључујуће критеријуме и након тога се приступило екстаховању података по унапред припремљеном обрасцу. Јединица анализе за испитивање првог постављеног циља је пар обједињених мера повезаности из студија случај-контрола и кохортних студија за исту комбинацију изложености и исхода. За процену ваљаности примене мера повезаности у студијама случај-контрола и кохортним студијама прикупљени су радови који су били укључени у мета-аналитичке студије. Направљен је вишефазни кластер узорак, од мета-анализа које су задовољиле укључујуће критеријуме и методом случајног избора издвојено је 20% мета-анализа. Из сваке мета-анализе прикупљено је по 15% студија за сваки студијски дизајн посебно, за студије случај-контрола и кохортне студије. Из студија су прикупљени подаци о публикованој мери повезаности између изложености и исхода.

У поглављу **Резултати** детаљно су описани и јасно представљени сви добијени резултати на 141 страни текста, подељени у 5 целина. Представљено је слагање мера повезаности на категоријално и континуираном нивоу, детаљно су описане примарне студије укључене у мета-анализе са неконзистентним резултатима и приказана је ваљаност примењених метода за оцену повезаности у студијама случај-контрола и кохортним студијама. Резултати су приказани веома прегледно, у виду 56 табела и 37 графикона, на методски јасно и одговорно постављеним принципима научно-истраживачког рада. Сваком резултату је утврђена статистичка значајност. Добијени резултати су значајни како у научно-истраживачком, тако и у клиничком смислу.

Дискусија је написана јасно и прегледно, уз приказ података других истраживања са упоредним прегледом добијених резултата докторске дисертације. Заснована на савременим принципима научно-истраживачког рада, где је кандидат полазећи од врло јасних и значајних резултата рада јасно протумачио добијене резултате и упоредио их са резултатима других истраживача доступних у савременој литератури.

Закључци јасно и сажето приказују најважније налазе који су проистекли из резултата овог истраживања.

У Литератури се налазе 197 референце из савремене светске и домаће литературе, које ову проблематику обрађују у последњих неколико година, што указује да је литература правилно и квалитетно одабрана. Кандидат коришћену литературу наводи тзв. Харвардским системом.

III) ОЦЕНА НАУЧНОГ ДОПРИНОСА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „ЕВАЛУАЦИЈА МЕТОДА ЗА ОЦЕНУ ПОВЕЗАНОСТИ ФАКТОРА РИЗИКА И ИСХОДА ИЗ СТУДИЈА КОХОРТИ И АНАМНЕСТИЧКИХ СТУДИЈА: СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕД СА МЕТА-АНАЛИЗОМ” асс. др Александре Н. Илић представља оригинални научни допринос у процени слагања мера повезаности из студија случај-контрола и кохортних студија. Оригиналан научни допринос састоји се у томе да је (1) ово прво такво истраживање у медицини уопште, (2) примењене су методе за процену слагања мера различито дизајнираних студија за испитивање односа две варијабле од чега је једна фактор изложености (фактор ризика или протективни фактор) а друга је исход. Адекватном применом метода слагања кандидат је постигао постављени истраживачки циљ и доказао, да постоји осредње слагање између односа шансе и релативног ризика. Слагање мера повезаности је процењено на категоријалном и континуираном нивоу и разликује се у зависности од номиналних вредности оцена повезаности и њихове статистичке значајности. Мере односа предиктора и исхода у студијама случај-контрола, исказаних као однос шанси, дају систематски интензивније мере повезаности у односу на релативне ризике из кохортних студија. У студијама случај-контрола и кохортним студијама у високом проценту је заступљена адекватна примена мера повезаности..

IV) ЗАКЉУЧАК

Докторска дисертација је урађена према свим принципима научног истраживања. Циљеви су прецизно дефинисани, научни приступ је оригиналан и пажљиво изабран, а методологија рада је савремена. Резултати су прегледно и систематично приказани и дискутовани, а из њих су изведени одговарајући закључци.

На основу свега наведеног, и имајући у виду досадашњи научни рад кандидата, комисија предлаже Наставно-научном већу Медицинског факултета Универзитета у Приштини да прихвати докторску дисертацију др Александре Н. Илић и одобри њену јавну одбрану ради стицања академске титуле доктора медицинских наука.

Косовска Митровица,
26.04.2018. године

КОМИСИЈА

Проф. др Јаснина Стевановић, председник

Јаснина Стевановић

Проф. др Горан Трајковић, члан-ментор

Горан Трајковић

Доц. др Данијела Илић, члан

Данијела Илић